

Lahden rakennus- ja ympäristölupalaakunta 10.3.2026**Lahden ympäristöpalvelut****Liite 1. Ympäristönsuojelun valvonnan toteuma 2025 ja valvontaohjelma 2026****Sisällysluettelo**

1. Lähtökohdat	2
1.1 Ympäristönsuojelulaki	2
1.2 Maa-aineslaki	2
1.3 Jätelaki	2
1.4 Valvonnan maksullisuus	2
2. Ympäristönsuojelun valvonnan toteuma 2025 ja valvontaohjelma 2026	3
2.1 Yleistä valvontaohjelmasta	3
2.2 Valvonnan maksullisuus	3
3. Ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen valvonta	4
3.1 Valvontaohjelman toteuma 2025	4
3.2 Ympäristönsuojelulain ennakkovalvonnalliset päätökset ja rekisteröinnit	6
3.3 Muut viranomaispäätökset	6
3.4 Resurssitarkastelu vuonna 2025	6
3.5 Suunnitelma vuoden 2026 valvontatoimenpiteiksi	7
4. Maa-aineslain mukainen valvonta	9
4.1 Maa-ainestarkastukset vuonna 2025	9
4.2 Suunnitelma vuodelle 2026	9
5. Jätelain valvonta	9
5.1 Säännöllinen valvonta	9
5.2 Tapauskohtainen valvonta	10
6. Muu valvonta ja seuranta	11
6.1 Merenkulun ympäristönsuojelulaki	11
6.2 Ympäristöhaittailmoitukset	12
6.3 Melu	12
6.4 Ilmanlaadun seuranta Lahden seudulla	12
6.5 Kemikaalilain valvonta	13
6.6 Vesistötarkkailu Lahden alueella	13
6.7 Vesilain mukainen velvoitetarkkailu	14
6.8 Pohjavedet	14
6.9 Vesihuoltolain valvonta	15

1. Lähtökohdat

1.1 Ympäristönsuojelulaki

Valvontaohjelma on laadittava ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista sekä niiden muusta säännöllisestä valvonnasta. Ohjelmaan sisällytetään tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista.

Ohjelmassa kuvataan edellisen kauden tavoitteiden toteutuminen. Toteumatietoja hyödynnetään seuraavien ohjelmakausien suunnittelussa ja valvonnan voimavaroja koskevassa päätöksenteossa.¹

Vuosittain tarkistettava valvontaohjelma perustuu valvontasuunnitelmaan. Tällä hetkellä voimassa oleva valvontasuunnitelma koskee vuosia 2025-2028.

1.2 Maa-aineslaki

Valvontaviranomaisen on suoritettava tarkastus riittävän usein maa-ainesten ottotoiminnan seuraamiseksi. Kaikilla lupa-alueilla tehdään alkutarkastus ennen maa-ainesten ottamiseen ryhtymistä ja lopputarkastus, kun ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen.²

1.3 Jätelaki

Jätelain mukaan valvontaviranomaisen on määräjain tarkastettava laitokset ja yritykset, jotka harjoittavat jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä tai joiden toiminnassa syntyy vaarallista jätettä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on lisäksi laadittava suunnitelma jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten.³

1.4 Valvonnan maksullisuus

Säännöllisen valvonnan maksut on kytketty valvontaohjelman olemassaoloon. Kun valvontatoimenpide on suunnitelmallinen ja valvontaohjelmassa määritetty, siitä voidaan periä maksu.⁴

Lahdessa on käytössä ympäristönsuojeluviranomaisen taksa ja maa-ainestaksa. Tietyistä jätelain valvontatoimenpiteistä voidaan periä maksu ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti.

¹ Ympäristönsuojelulaki (YSL, 527/2014) 168.4 §, Ympäristönsuojeluasetus (YSA, 713/2014) 30 §

² Maa-ainesasetus (926/2005, 7 §)

³ Jätelaki (646/2011) 124 §

⁴ YSA perustelumuistio (ympäristöministeriö 25.8.2014), YSL 205 §

2. Ympäristönsuojelun valvonnan toteuma 2025 ja valvontaohjelma 2026

2.1 Yleistä valvontaohjelmasta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168.4 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 30 §:n mukaan valvontaohjelmassa on oltava:

- 1) suunnitelma ohjelmakaudella toteutettavista eri tyyppisten luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista;
- 2) tiedot muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä;
- 3) kuvaus edellisen kauden valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta.

Valvontaohjelma perustuu Lahden kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan, joka on laadittu vuosille 2025-2028.

2.2 Valvonnan maksullisuus

Ympäristönsuojelusta annetun asetuksen perustelumuistion (ympäristöministeriö 25.8.2014) mukaan säännöllisen valvonnan maksut on kytketty ympäristönsuojelulain 205 §:ssä valvontaohjelman olemassaoloon. Jotta valvontatoimenpiteistä voidaan periä maksu, sen on oltava suunnitelmallisen valvonnan väline, jonka sisältö ja käyttö on määritelty ohjelmassa. Myös edellisen ohjelmakauden toteuman arviointi tulee tehdä, koska toteumatietoja voidaan hyödyntää seuraavien ohjelmakausien suunnittelussa ja valvonnan voimavaroja koskevassa päätöksenteossa.

Ympäristönsuojelulain 205 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun:

- 1) tämän lain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä;
- 2) laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta;
- 3) 169 §:n mukaisista tarkastuksista, jotka johtavat kehotuksen, määräyksen tai kiellon antamiseen sekä niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen määräyksen, kehotuksen tai kiellon noudattamisen valvomiseksi;
- 4) tarkastuksista, jotka ovat tarpeen 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi;
- 5) valvontatoimista, jotka ovat tarpeen 136 §:n 2 momentissa tarkoitetun päätöksen noudattamisen varmistamiseksi silloin, kun toimivalta on siirretty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 138 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Maksua ei periä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireille pannun asian käsittelystä, ellei ympäristönsuojelulain 205 §:n 1 tai 2 momentista muuta johdu tai kysymys ole ympäristöluvan tai ilmoituspäätöksen muuttamisesta, joka on tullut vireille viranomaisen hakemuksesta. Luvan tai ilmoituspäätöksen muuttamisesta maksu peritään toiminnanharjoittajalta, vaikka asia on tullut vireille viranomaisen hakemuksesta. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa

kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireille pannun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Jätelain 144.2 §:n mukaan kunnan viranomainen voi periä maksun:

- 1) tämän lain mukaisen ilmoituksen tai muun asian käsittelystä;
- 2) 124 §:ssä tarkoitetuista laitosten ja yritysten määräaikaistarkastuksista ja muista säännöllisistä valvontatoimista, jotka perustuvat 124 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin suunnitelmiin;
- 3) tarkastuksista ja muista valvontatoimista, jotka ovat tarpeen 75, 125 ja 126 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen antamiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi.

Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa. Lahden ympäristönsuojeluviranomaisen taksasta on tehty päätös (Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta 19.1.2021 § 8), joka tuli voimaan 1.2.2021. Taksa päivitetään kevätkauden 2026 aikana.

Vesihuoltolaki (119/2001) uudistui 1.1.2026 ja lakiin lisätyn säädöksen (11 a §) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun vesihuoltolain 11 §:ssä tarkoitetun vapautushakemuksen käsittelystä. Vapautushakemusten käsittely muuttuu maksulliseksi, kun ympäristönsuojeluviranomaisen taksa päivitetään vastaamaan uutta lainsäädäntöä.

Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen vuosittain tehtävästä viranomaisvalvonnasta saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana. Yksittäisten tarkastuskohteiden osalta valvontaohjelma on ei-julkinen asiakirja ja se pidetään Lahden ympäristöpalveluiden sisäisenä tietona. Yksittäisen yrityksen tiedot esim. tarkastuskäyntitiheydestä ja sen perusteista voidaan antaa asianosaiselle pyydettäessä.

Luonnollisten henkilöiden sekä mikroyritysten maksut

Sekä ympäristönsuojelu- että jätelain mukaisessa säännöllisessä valvonnassa on huomioitava maksujen kohtuullisuus. Ympäristönsuojelulain 206 §:n ja jätelain 144 a §:n mukaan luonnolliselta henkilöltä, joka ei harjoita taloudellista toimintaa, sekä mikroyritykseltä perittävien maksujen on oltava kohtuulliset ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne. Lahden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksapäätöksen mukaan mikroyrityksiltä peritään 30 % alempi maksu taksan mukaisista suoritemaksuista.

Mikroyrityksellä tarkoitetaan ympäristönsuojelulain 206 §:n 2 momentissa taloudellista toimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään kaksi miljoonaa euroa. Alennus edellyttää, että toiminnanharjoittajan on viimeistään tarkastuksen yhteydessä annettava valvontaviranomaiselle riittävät työntekijämäärää, liikevaihtoa tai tasetta koskevat tiedot alennuksen myöntämiseksi.

3. Ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen valvonta

3.1 Valvontaohjelman toteuma 2025

Lahden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien ympäristölupavelvollisten ja ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröityjen sekä ilmoitusmenettelytoimintojen

määräaikaistarkastukset vuonna 2025 on esitetty taulukossa 1. Vuodelle 2025 oli alun perin suunniteltu 34 tarkastusta. Määrä tarkentui vuoden aikana 37 tarkastukseen. Suunnitelluista tarkastuksista toteutui 32 kpl. Toteumaksi muodostui 86 %.

Taulukko 1. Ympäristöluvanvaraisten, rekisteröityjen ja ilmoitusmenettelytoimintojen määräaikaistarkastusväli, toiminnanharjoittajien lukumäärät sekä vuonna 2025 tehdyt tarkastukset (Tarkastusvälin vaihtelu ilmaisee riskiperusteisia eroja sijaintien ja/tai toiminnanharjoittajien välillä.)

toimiala	tarkastusväli (vuotta)	lukumäärä	suunnitelma 2025	tarkastukset 2025
metsäteollisuus		0		
metallien ja muovien pintakäsittely	4	1	1	1
energiantuotanto	4–5	16	4	4
kemianteollisuus		0		
polttonesteiden jakeluasemat ja kemikaalivarastot	3–4	33	17	17
voc-laitokset	3–4	3	0	0
kivenmurskaamot ja asfalttiasemat	1–3	8	3	2
betoniasemat tai betonituotetehtaat	3–4	7	0	0
vesipesulat		0		
elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	5	4	1	1
eläinsuojat	4	2	0	0
liikenne: varikot, moottoriurheiluradat	3–4	3	0	0
jätteiden käsittely	3	11	3	6
ampumaradat	4	1	0	0
suihkupuhalluspaikka (ulkona)		0		
krematorio	4	1	0	0
lumenkaatopaikka	2	1	1	1
naapuruussuhdelain mukainen rasisitus	4	1	0	0

toimiala	tarkastusväli (vuotta)	lukumäärä	suunnitelma 2025	tarkastukset 2025
pohjavesialueella oleva pieni toiminto	3–4	2	0	0
kemialliset pesulat	5	4	4	0
laitoksia/tarkastuksia yhteensä		98	34	32

3.2 Ympäristönsuojelulain ennakkovalvonnalliset päätökset ja rekisteröinnit

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta ei myöntänyt vuoden 2025 aikana yhtään ympäristölupaa ja rauetti Lahti Energia Oy:n Stora Enson prosessilämpökeskuksen ympäristöluvan. Lahti Energia Oy:n Ilmarisentien lämpökeskus (rekisteröity laitos) lopetti toimintansa. Ympäristönsuojelulain 115 a §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä käsiteltiin yksi kappale (Teerenpeli Panimo & Tislaamo Oy). Ympäristönsuojelulain 118 § mukaisia meluilmoituksia käsiteltiin vuonna 2025 yhteensä 27 kappaletta. Ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamisia (öljysäiliön maahan jätö) käsiteltiin kaksi kappaletta.

3.3 Muut viranomaispäätökset

Ulkoilulain 20 §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä käsiteltiin yksi kappale. Lisäksi myönnettiin yksi maastoliikennelain 30 §:n mukainen lupa yksittäisen tapahtuman järjestämiseen.

3.4 Resurssitarkastelu vuonna 2025

Lahden ympäristöpalvelujen ympäristölupien ja -valvonnan yksikkö toimi vuoden 2025 aikana henkilöstösuunnitelman mukaisella työntekijämäärällä. Suunnitellut työnkuvamuutokset on saatu läpivietyä. Kaksi henkilöä työskenteli 80 prosenttisella työajalla täysin tai osan aikaa vuodesta. Tämä resurssi hyödynnettiin palkkaamalla määräaikainen ympäristönsuojelutarkastaja kesäajaksi.

Ympäristöluvanvaraisten, rekisteröityjen sekä ilmoituksenvaraisten, ja myös maa-aineskohteiden määräaikaistarkastukset saatiin kahta tarkastusta lukuun ottamatta kaikki tehtyä.

Ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain perusteella tehty määräaikaistarkastustoiminta toteutui viimevuotiseen tapaan erittäin hyvin. Myös meluilmoitukset käsiteltiin yksikön sisäisten aikataulutavoitteiden sekä ympäristönsuojelulakiin kirjatun aikataulun mukaisesti (ilmoitus tehtävä 30 vrk ennen tapahtumaa).

Hyvää toteumaa täydensi myös öljysäiliöiden kuntotarkastusten edistämiseen tarkoitettu kartoitus, jossa lähetettiin kirje noin 1000 öljysäiliön omistajalle. Kirjeessä ohjeistettiin tekemään säiliön kuntotarkastus, koska edellisestä tarkastuksesta ei ollut tietoa ympäristönsuojelu- eikä pelastusviranomaisella.

Muuttuneet työnkuvat vaativat kouluttautumista, johon on kiinnitetty huomiota kehittämällä ammattitaitoa saatavilla olevilla koulutuksilla.

Jätelain mukaan tehtävistä tarkastuksista on pyritty tekemään kaikkein välttämättömimmät. Keväällä 2024 sovittiin vastuualueiden välisestä toimintatapamuutoksesta, mikä sujuvoitti toimintaa ja vähensi maastossa tehtävien tarkastusten tarvetta. Kaupungin hallinnassa olevilla alueilla havaitut roskaantumiset voitiin ilmoittaa suoraan kaupunkitekniikan urakoitsijalle. Aiemmin jokainen

vastuualue hoiti itsenäisesti hallintaansa kuuluneet roskaantuneet alueet. Digitalisoitumisen myötä valvonnassa on hyödynnetty entistä enemmän valokuvia, eikä paikalla käyntiä ole aina tarvittu siivouskehotusten toteuman tarkistamiseksi.

Jätelain osalta roskaantuneita kiinteistöjä on kartoitettu myös kaupungin ilmakehän ilmakehän osalta. Tuorein ilmakehätarkastelu tehtiin kesällä 2025, läpikäymällä vuoden 2024 ilmakehän perusteella roskaantuneita kiinteistöjä. Selkeästi roskaantuneita kiinteistöjä on kartoituksen perusteella havaittu useita kymmeniä, joissa vallitsee roskaamiskiellon vastainen tila. Roskaantuneet kiinteistöt on jaettu kolmeen luokkaan jätemäärän perusteella. Eniten roskaantuneita kiinteistöjä on kartoituksissa todettu kahdeksan kappaletta, kakkosluokan kohteita 15 kappaletta ja vähiten roskaantuneita, mutta kuitenkin ilmakehän ilmakehän perusteella roskaantuneiksi luokiteltavia yhteensä 30 kappaletta. Roskaantuneita kiinteistöjä pyritään siivottamaan kehotuksin ja määräyksin muun työtilanteen salliessa. Osassa näistä tapauksissa on prosessi aloitettu kehotuksin, mutta viranomaisprosessit hallintopakkoineen ja muutoksenhakuprosesseineen ovat hitaita ja voivat kestää useita vuosia. Joissakin hyvin harvoissa yksittäistapauksissa on käytetty teettämishuonon siivottamisen nopeuttamiseksi.

Edellä mainittu resurssitarkastelu kattaa vain ympäristönsuojelulain ja jätelain velvoittaman suunnitelmallisen viranomaisvalvonnan, jota on tehnyt pääasiassa ympäristöluvat- ja -valvontayksikkö. Tämän lisäksi on syytä huomioida ympäristölainsäädännön koko tehtäväkenttä, minkä vuoksi valvontasuunnitelmaan ja valvontaohjelmaan on sisällytetty myös muuta kuin säännöllistä valvontaa edellyttävää toimintaa.

3.5 Suunnitelma vuoden 2026 valvontatoimenpiteiksi

Vuoden 2026 aikana tehtävien ympäristöluvanvaraisten, rekisteröityjen ja ilmoitusmenettelytoimintojen määräaikaistarkastussuunnitelma on esitetty taulukossa 2. Valvontakohteita on yhteensä 96. Näistä on tarkoitus tarkastaa noin viidennes. Tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään toiminnanharjoittajalle ja tallennetaan kaupungin sähköiseen arkistoon. Myös tarkastuksella annettavien kehotusten toteutumisen valvonta on osa tarkastustoimintaa. Tarkastusten toteumasta raportoidaan vuoden 2027 alussa lautakunnalle.

Koska ympäristöluvanvaraisten, rekisteröityjen ja ilmoitusmenettelytoimintojen määräaikaistarkastusmäärä jää edellisten vuosien tarkastusmäärään verrattuna vuonna 2026 vakiintunutta tasoa alhaisemmaksi, voidaan vapautuvaa tarkastusresurssia suunnata hieman enemmän muuhun tarkastustoimintaan. Suunnitellun määräaikaistarkastusten laskun selittää pitkälti se, että kahden viime vuoden aikana on tarkastettu kaikki polttonesteiden jakeluasemat, joita on kaikkein eniten. Vuoden 2026 aikana voidaan edistää vapautuvalla valvontaresurssilla mm. pohjaveden suojelusuunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä sekä roskaantuneiden kiinteistöjen ja vaarallisten jätteiden tuottajien valvontaa. Ympäristönsuojelumääräysten uusimistarvetta tultaneen myös selvittämään vuoden 2026 aikana.

Taulukko 2. Ympäristöluvanvaraisten, rekisteröityjen ja ilmoitusmenettelytoimintojen määräaikaistarkastusvälit, toiminnanharjoittajien lukumäärät sekä suunnitelma vuoden 2026 tarkastuksista Lahdessa (Tarkastusvälin vaihtelu ilmaisee riskiperusteisia eroja sijaintien ja/tai toiminnanharjoittajien välillä.)

toimiala	tarkastusväli (vuotta)	lukumäärä	suunnitelma 2026
metsäteollisuus		0	
metallien ja muovien pintakäsittely	4	1	0
energiantuotanto	4–5	15	4
kemianteollisuus		0	
polttonesteiden jakeluasemat	3–4	33	0
voc-laitokset	3–4	3	2
kivenmurskaamot ja asfalttiasemat	1–3	8	3
betoniasemat tai betonituotetehtaat	2–4	7	0
vesipesulat		0	
elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	3–4	4	0
eläinsuojat	4	2	1
liikenne: varikot, moottoriurheiluradat	4	2	0
jätteiden käsittely	3	11	3
ampumaradat	4	1	0
krematorio	4	1	0
lumenkaatopaikka	2	1	0
naapuruussuhdelain mukainen kohtuuton rasitus	4	1	0
pohjavesialueella oleva pieni toiminto	3–4	2	1
kemialliset pesulat	5	4	4
laitoksia/tarkastuksia yhteensä		96	18

4. Maa-aineslain mukainen valvonta

4.1 Maa-ainestarkastukset vuonna 2025

Valtioneuvoston asetuksen maa-ainesten ottamisesta 7 §:n mukaan valvontaviranomaisen on suoritettava tarkastus riittävän usein toiminnan seuraamiseksi. Asetuksen mukaisesti kaikilla lupa-alueilla tehdään alkutarkastus ennen maa-ainesten ottamiseen ryhtymistä ja lopputarkastus, kun ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen.

Vuosittain tarkastetaan, että lupakohteissa noudatetaan ottamissuunnitelmaa ja päätöksessä annettuja määräyksiä sekä maa-aineslaissa asetettuja rajoituksia. Tarkastus tehdään lisäksi maa-aineslupan haltijan, asianosaisten tai muiden perusteltujen vaatimusten vuoksi, jollei tarkastusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Mikäli luvanhaltija ilmoittaa etukäteen tammikuun loppuun mennessä, ettei maa-ainesta kyseisenä vuonna oteta, ei lupakohdetta silloin normaalisti tarkasteta eikä peritä valvontamaksua. Tarkastuksen yhteydessä selvitetään otetun aineksen määrä ja ottoalueen etenemä. Luvanhaltija tai lupaviranomainen luvanhaltijan esityksestä ilmoittaa ottomäärän ympäristöhallinnon tietojärjestelmään maaliskuun loppuun mennessä.

Vuonna 2025 tarkastettiin kahdeksan lupakohdetta. Vuonna 2025 myönnettiin kaksi maa-aineslupaa. Lupia ei päättynyt vuonna 2025.

Lisäksi vuonna 2025 kartoitettiin vanhoja maa-aineksenottoalueita sekä kotitarveottoalueita ilmakuva- ja laserkeilausaineistosta. Alueista pyrittiin tunnistamaan kohteet, joihin voitiin suositella metsitystä tai muita luonnon palauttamista nopeuttavia toimenpiteitä. Osalla alueista käytiin kartoituskäynnillä. Yhteensä 47 kiinteistön omistajalle jaettiin tiedote, jossa annettiin neuvoja ja ohjeita alueen luonnontilaisuuden palauttamiseksi sekä tiedotettiin maa-aineksenottoon liittyvästä lainsäädännöstä.

4.2 Suunnitelma vuodelle 2026

Lahdessa oli helmikuussa 2026 voimassa yksitoista maa-aineslupaa. Lahden alueella tullaan tekemään vuonna 2026 noin 9 määräaikaista valvontatarkastusta ja yksi toiminnan lopettamisen ja maisemoinnin tarkastus. Tarkastusmäärä riippuu muun muassa siitä, ovatko luvanhaltijat ilmoittaneet tammikuun 2026 aikana, ettei ottoalueilta oteta kuluvana vuonna maa-ainesta ja joudutaanko tekemään varmistustarkastuksia, jos lupaehtoja ei ole noudatettu riittävän tarkasti. Tarkastusmäärä riippuu myös mahdollisista valituksista. Lisätarkastuksia tehdään tarpeen mukaan.

5. Jätelain valvonta

5.1 Säännöllinen valvonta

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa syntyy vaarallista jätettä. Näitä toiminnanharjoittajia on arvioitu olevan Lahdessa vajaa 400 kpl. Vuonna 2025 ei toteutettu vaarallisten jätteiden yritysvalvontaa.

Vuonna 2026 tavoitteena on tarkastaa viisi kohdetta. Tarkastukset on tarkoituksenmukaista kohdentaa yrityksiin, jotka rekisteritietojen mukaan eivät ole toimittaneet vaarallisia jätteitä

luvalliseen vastaanottopaikkaan. Rekisteritiedot yrityksistä ovat hajallaan, ja jätetiedoissa esiintyy aukkoja. Valvonta on työlästä sen vaikuttavuuteen nähden.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava suunnitelma jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten. Rekisteröityjä toimijoita on Lahdessa kymmenkunta. Toiminnot ovat pääasiassa hyötyjätteiden keräyspisteitä. Valvontaa tehdään enimmäkseen haittailmoitusten perusteella. Vuonna 2025 rekisteröidyistä keräyspisteistä ei vastaanotettu ilmoituksia.

Jätteen ammattimaista keräystoimintaa koskevat rekisteröinti- ja valvontatiedot riskiarviointineen oli määrä saattaa ajan tasalle vuonna 2025. Tavoite siirtyi vuodelle 2026.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huomioida valvonnassa kansainvälisten jätesiiirtojen mahdollisuus. Vuonna 2025 valvonnassa ei tullut esille jätteiden tuontia tai vientiä toisiin maihin.

5.2 Tapaushkohtainen valvonta

Jätelain valvomiseksi tehdään määrällisesti eniten roskaantumiseen liittyviä tarkastuksia. Vuonna 2025 todennettiin yhteensä noin 35 roskaantumistapausta.

Roskaantumisen ja jätehuollon valvonnan tarve korostuu, mikäli alueella tehdään esim. rottahavaintoja. Vuonna 2025 rottahavaintoja oli tavanomaista enemmän. Valvontaa ja neuvontaa tehtiin yhteistyössä terveysvalvonnan kanssa.

Jätehuoltomääräysten mukaisia valvontakohteita ovat mm. järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymättömät kiinteistöt ja jätteiden omatoimiseen käsittelyyn liittyvät haitat (esim. kompostointi, jätteen polttaminen). Suurten yleisötapauhtumien (yli 500 osallistujaa) jätehuollosta pitää esittää etukäteen suunnitelma ympäristönsuojeluviranomaiselle. Vuonna 2025 vastaanotettiin 23 suunnitelmaa yleisötapauhtumien jätehuollosta.

Vuonna 2025 annettiin kolme kehotusta jätehuoltoon liittymiseksi. Kohteet tulivat ilmi haittailmoitusten kautta. Yksi kehoitus eteni hallintopakkoon asti. Taulukossa 3 on esitetty jätelain valvontakohteiden määrät ja arvio tarkastusten määrästä.

Biojätteen ja pakkausjätteiden kiinteistökeräys on jätelain mukaisesti toiminut kunnan järjestämänä 2024 lähtien. Lahden seudulla on jätelautakunnan päätöksellä 15.12.2022 (§ 43) päätetty siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen myös sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta. Siirtymäaika Lahdessa päättyy 1.3.2027. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätehuoltoviranomainen voi liittää kiinteistön kotinoutoasiakkaaksi, jos kiinteistöllä ei ole jäteastioita (toteutettu biojätteen osalta). Nykyisellään Lahdessa noin 75 %:lla kiinteistöistä on sopimus sekajätteen kiinteistökeräyksestä.

Ympäristöministeriössä on käynnissä työ uuden kiertotalouslain valmistelemiseksi. Kiertotalouslaki tulee korvaamaan nyt voimassa olevan jätelain. Osana uudistusta jätehuoltoviranomaisen toimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi jätehuoltoon liittymisen ja erilliskeräysvelvoitteiden valvonnassa.

Myös ympäristönsuojelumääräykset sisältävät jätteiden käsittelyyn tai jätehuoltoon liittyviä määräyksiä. Jätteiden hyödyntämistä maarakentamisessa, öljysäiliöiden käytöstä poistoa sekä rakennus- ja purkujätehuoltoa valvotaan tarvittaessa.

Vuodesta 2025 lähtien rakennus- ja purkujätteitä koskevat selvitykset ja raportit on käsitelty rakentamislain (751/2023) 16 § mukaisesti; päävastuu käsittelystä on rakennusvalvonnalla. Ympäristöpalvelut valvoo purkujätehuoltoa edelleen tarvittaessa, pääasiassa sidosryhmien pyynnöstä tai haittailmoitusten perusteella.

Taulukko 3. Jätelain valvontakohteet Lahdessa vuonna 2025, vuoden 2025 toteuma sekä suunnitelma vuodelle 2026.

Jätelaki kohderyhmä	kohteita	tarkastusten suunnitelma 2025	tarkastusten toteuma 2025	suunnitelma tarkastuksista 2026
Säännöllinen valvonta				
Vaarallista jätettävä tuottavat toiminnot	n. 400	5	0	5
Jätteen keräystoiminta (JL 100 §)	10	*	0	*
Tapauskohtainen valvonta				
<i>Kohteiden määrä ilmaisee tyypillistä vuosittaista määrää, ja suunnitelma tarkastusten määrää, mihin varaudutaan</i>				
Roskaantuminen	n. 80	60	35	50
Yleisötapauhtuman jätehuolto (meluilmoitukset sekä JH-määräysten ilmoitukset yli 500 hlön tapahtumista)	20	*	8	*
Jätehuoltomääräysten valvonta	n. 10	*	7	*
* valvontaa toteutetaan tarvittaessa				

6. Muu valvonta ja seuranta

6.1 Merenkulun ympäristönsuojelulaki

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaan huvivenesataman pitäjän velvollisuus vastaanottaa jätteitä koskee satamaa, jossa on vähintään 25 venepaikkaa tai jonka yhteydessä on vähintään 25 huviveneen talvitelakointipaikkaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy ja valvoo huvivenesatamien ja pienten kalastussatamien (vuosittaiset purkumäärät alle 20 000 kg) jätehuoltosuunnitelmat, muiden satamien suunnitelmat hyväksyy ja valvoo Lupa- ja valvontavirasto. Suunnitelma on voimassa 5 vuotta kerrallaan tai kunnes sataman toiminnassa tai jätehuollossa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Lahdessa on yhteensä viisi huvivenesatamaa, kaikki kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvomia. Lahden kaupungin omistamien huvivenesatamien (Vesijärven, Teivaan ja Niemen) jätehuoltosuunnitelmat ovat tulleet vireille vuonna 2023. Suunnitelmat päivitettiin syksyllä 2025.

Tiedottaminen ja hyväksyntä siirtyivät vuodelle 2026, samoin muiden huvivenesatamien (Myllysaari ja Ruoriniemenranta) jätehuoltosuunnitelmien tarpeet arviointi ja velvoittaminen suunnitelman tekemiseen.

6.2 Ympäristöhaittailmoitukset

Ympäristöhaittailmoituksia vastaanotetaan asukkailta pääasiassa kaupungin sähköisen palautepalvelun ja sähköpostin välityksellä. Osa ilmoituksista hoidetaan neuvonnalla ja osassa tapauksista tehdään tarkastus, jonka perusteella mahdolliset jatkotoimenpiteet määräytyvät. Vuonna 2025 kaupungin sähköisen e-palautekanavan kautta tuli noin 120 ympäristöhaittailmoitusta, joiden keskimääräinen käsittelyaika oli vajaa seitsemän päivää.

Savu- ja hajuhaittailmoituksista kolme johti toimenpiteisiin. Tyypillinen toimenpide on ollut kotiin postitettava kirje, jossa neuvotaan oikeista polttotavoista. Haittailmoitusten yhteydessä selvitettiin myös kiinteistöjen liittyminen järjestettyyn jätteenkuljetukseen.

Meluhaittailmoituksia käsiteltiin vuonna 2025 yhteensä 26 kappaletta, joista tapahtumiin kohdistuvia valituksia oli yhteensä 11 kappaletta. Tarkastuksia eri tapahtumissa tehtiin vuonna 2025 yhteensä kahdeksan kappaletta.

Asumisen jätevesiin (hajuhaitat, jätevesien johtaminen) sekä oja-vesien aiheuttamaan vettymishaittaan liittyviä ilmoituksia käsiteltiin muutamia. Tyypillinen toimenpide oli tarkastus paikan päällä. Lisäksi ympäristöpalvelut sai joitakin luonnonvesiin liittyviä yhteydenottoja, joiden perusteella tehtiin tarkastuksia maastossa.

6.3 Melu

Meluntorjunnan toimintasuunnitelma vuosille 2024-2028 valmistui 18.7.2024.

Ympäristömeludirektiivin mukainen toimintasuunnitelma on toimitettu tiedoksi Uudenmaan ELY-keskukselle. Kunnat raportoivat tiedot myös Euroopan ympäristökeskus EEA:lle Reportnet3 -järjestelmän kautta. Koko kaupungin kattavan melualue selvityksen valmistelu on aloitettu ja selvitys valmistuu 30.6.2027 mennessä.

6.4 Ilmanlaadun seuranta Lahden seudulla

Ilmanlaatua seurataan Lahdessa ja Hollolassa yhdessä kuntien ja Lahden ja Hollolan alueilla ilmapäästöjä aiheuttavien laitosten (vuonna 2025 mukana 26 yritystä) kanssa. Ulkoilmanlaadun seuranta tehdään ilmanlaadun yhteistarkkailusopimuksen "Sopimus ilmanlaadun yhteistarkkailusta Hollolassa ja Lahdessa vuosina 2021-2026" liitetyn tarkkailuohjelman mukaisesti.

Seurantaverkkoon kuuluu 5 jatkuvatoimista mittausasemaa ja 10 passiivikeräintä. Jatkuvatoimisia mittausasemia on Lahdessa Uudenmaankadulla, Mustamäen kadulla, Saimaankadulla ja Satulakadulla. Hollolassa on siirrettävä mittausasema (vuonna 2025 Kuntotiellä). Passiivikeräyspisteitä siirretään vuosittain. Seurattavia epäpuhtauskomponentteja ovat NO, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, O₃, PAH ja VOC. Vuonna 2026 Nastolaan perustetaan Itäisen Lahden mittausasema. Lahti on osallistunut myös Hämeen ELY-keskuksen koordinoimaan bioindikaattoriselvitykseen, jonka kenttätö on tehty vuonna 2025 ja raportti julkaistaan vuonna 2026.

6.5 Kemikaalilain valvonta

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen tulee valvoa kemikaalilain perusteella myös kemikaalien käyttöä. Vuonna 2025 kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastuulle kuuluvaa kemikaalilain valvontaa toteutettiin osana säännöllistä valvontaa.

6.6 Vesistötarkkailu Lahden alueella

Lahden ympäristöpalveluiden vesistötarkkailusuunnitelma vuosille 2022-2026 on esitetty taulukossa 4. Vuoden 2025 aikana otettiin vesinäytteitä pienjärveltä 81 kpl, joista 17 oli α -klorofyllinäytettä. Lisäksi kuormitusseurannassa otettiin yhteensä 128 kpl oja- ja hulevesinäytettä.

Taulukko 4. Lahden pienjärvien näytteenotto-ohjelma ja näytteiden lukumäärä. Näytteitä otetaan maaliskuussa ja elokuussa yhden metrin syvyydestä ja metri pohjan yläpuolelta. Syviltä havaintopaikoilta otetaan tarvittaessa välisyvyysistä happinäytteitä. Elokuun näytteenoton yhteydessä otetaan 0-2 metrin näyte α -klorofylli-pitoisuuden määrittämiseksi. Määrittäykset: lämpötila, näkösyvyys, haju, ulkonäkö, väriluku, pH, sähkönjohtokyky, COD_{Mn}, happi, happikyllästyminen, kokonaisfosfori, kokonaistyppe, klorofylli-a.

Vesistötarkkailuohjelma 2022-2026

Järven nimi	Kokonais- syvyys m	Vesiala ha	2026	2025	2024	2023	2022
Ahvenlammi	12	11					
Alanen	7,2	75			5		
Alasjärvi	14	272	5	5	5	5	5
Alvojärvi	6	23		5			
Arrajärvi		462	velvoitetarkkailu				
Evattu	2	22					
Häränsilmä	3	1,0					
Iso-Kukkanen	33	252	5	5	5	5	5
Joutjärvi	5	39	5	5	5	5	5
Kalliojärvi	26	59				5	
Kivijärvi, e	11	215		5		5	
Kivijärvi, p	10	215		5		5	
Kymijärvi Lapinkivi	10	324	5	5	5	5	5
Kymijärvi Rekola	9	324	5	5	5	5	5
Kärkjärvi	11	199		5		5	
Likolampi	9	2,2	5	5	5	5	5
Merrasjärvi	2	24	3	3	3	3	3
Mytjärvi	10	1,6	5	5	5	5	5
Oksjärvi	14	250	5			5	
Pikku-Kukkanen	9	117	5		5		5
Pikku-Vesijärvi	5	5,0	5	5	5	5	5
Pitkälampi	5,3	39					
Ruuhijärvi	18	574	5	5	5	5	5
Salajärvi	13,5	803	5	5	5	5	5
Salalammi	10	37,8		5		5	
Sietikka	8	2,0					

Sylvöjärvi, e	3	231	5		5	5
Sylvöjärvi, p	3,5	231	5	ELY	5	ELY
Särkijärvi	9	34				5
Valkeajärvi	12	10,72		5		
Valkealammi	10	1,4			5	
Vesijärvi		1288	velvoitetarkkailu			
Villähteen kukkanen	5	36	5		5	5
			78	83	83	83
						73

Lisäksi otetaan kuormitusnäytteitä Vesijärven, Kymijärven ja Sylvöjärven merkittävimmistä ojista kevät- ja syysylivirtaaman aikana. Näistä näytteistä määritetään kokonaisfosfori-, fosfaattifosfori- ja typpipitoisuudet.

Ympäristöpalvelut seuraa lisäksi osana Vesijärviohjelmaa Vesijärveä maaliskuu-, kesä- ja elokuussa kolmelta havaintopaikalta otettavilla näytteillä, jotka täydentävät velvoitetarkkailua.

Automaattista vedenlaadun seurantaa varten on Vesijärvellä kaksi sekä Kymijärvellä ja Alasenjärvellä yksi asema. Lisäksi Vesijärveen laskevista uomista yhdessä on automaattinen vedenlaatuasema. Länsi-Hennalaan Lahden keskusta-alueelta johdettavien hulevesien laatua seurataan näytteenotoilla ja määrää Lahti Aqua Oy:n toimesta automaattisella mittauksella.

Porvoonjoessa PFAS-pitoisuudet ovat korkeita ja merkittävä osa kuormituksesta tulee selvitysten mukaan Lahden alueelta. Suuri osa kuormituksesta tulee jätevedenpuhdistamoilta, mutta paljon myös muista lähteistä, joita pyritään yhdessä Syken ja ELY-keskuksen kanssa selvittämään vuonna 2024 alkaneella yhteistyöllä.

6.7 Vesilain mukainen velvoitetarkkailu

Ympäristöpalvelut ottaa seurantänäytteitä Lahden Hennalassa sijaitsevaan hulevesien käsittelyjärjestelmään johdettavista hulevesistä sekä järjestelmän läpi kulkeneesta hulevedestä neljä kertaa vuodessa. Näytteenotto toteuttaa hulevesijärjestelmän vesilain mukaisen luvan seurantavelvoitetta, ja ympäristöpalvelut raportoi sen tulokset vuosittain Lupa- ja valvontavirastolle.

6.8 Pohjavedet

Pohjavedestä otetaan näytteitä keskusta-alueella kaksi kertaa vuodessa havaintopaikasta HP126 ja kerran vuodessa havaintopaikasta HP23. Seurannan tavoitteena on tarkkailla tiesuolan käytön lopettamisen vaikutuksia pohjaveden laatuun sekä torjunta-ainepitoisuuksia urheilukeskuksen alueella. Pohjavesien muodostumisalueilla kaupungin ylläpidossa olevilla tiealueilla käytetään liukkaudentorjunnassa natrium- ja kaliumformiaattia tiesuolan sijaan. Lisäksi kaupungin vastuulla on tarkkailla Asemantaustan vanhan pesulatontin pilaantumasta aiheutuvia pohjaveden korkeita liuotinpitoisuuksia. Vuonna 2025 Ramboll Finland Oy laati alueelle liuotinpluomitarkastelun. Pesulatontin tarkkailu tehdään osana yhteistarkkailua ja laskutetaan kaupunkisuunnittelulta.

Lahden kaupungin toteuttama pohjavesitarkkailu täydentää Lahti Aqua Oy:n ennakoivan pohjavesitarkkailun tarkkailuohjelmaa. Lahden kaupungin pohjavesitarkkailu toteutetaan osana Lahden ja Hollolan pohjavesien yhteistarkkailua, jota Lahden ympäristöpalvelut koordinoi. Yhteistarkkailussa on mukana toimijoita ja havaintopaikkoja Lahti-pohjavesialueelta sekä Renkomäen, Salpakankaan ja Kukonkoivu-Hatsinan pohjavesialueilta. Yhteistarkkailuun kuuluvien

toimijoiden näytteistä analysoidaan mm. haju, ulkonäkö, pH, happipitoisuus, alkaliteetti, sameus, sähkönjohtavuus, kloridi- ja sulfaattipitoisuudet, kemiallinen hapenkulutus eli COD_{Mn} sekä tarpeen mukaan muita parametrejä kuten torjunta-aineita ja liuottimia tai maa-aines- ja ympäristöluvan velvoittamia parametrejä. Yhteistarkkailun tarkkailuohjelma päivitettiin vuosina 2024 ja 2025. Ohjelmaa päivitetään jatkossa aina tarpeen mukaan.

Yhteistarkkailun nykyinen toimintakausi jatkuu optiovuodella 28.2.2027 asti. Vuonna 2026 kilpailutetaan seuraavan toimintakauden palveluntarjoajat ja laaditaan uudet sopimukset yhteistarkkailussa mukana oleville ja mahdollisille uusille liittyjille.

Lahden ja Hollolan pohjaveden tila 2025-vuosikooste ilmestyy maaliskuussa 2026 ArcQis Story Map -muodossa vuosien 2023 ja 2024 koosteiden tapaan. Vuosikoosteen sisältö pohjautuu yhteistarkkailussa tuotettuun dataan.

Lahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelma vuosille 2024–2033 valmistui ja hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa vuonna 2024. Suojelusuunnitelman liitteenä olevan toimenpideohjelman toteutumista seurataan seudullisessa pohjavesityöryhmässä kerran vuodessa. Toimenpideohjelmassa pohjaveden suojelua tukevat toimenpiteet on jaoteltu aihealueittain ja kullekin toimenpiteelle on esitetty vastuutaho sekä aloitusaikataulu. Vuonna 2025 toteutuneita toimenpiteitä, joihin ympäristöpalvelut osallistui, olivat mm. kiinteistöjen omistajien tiedottaminen öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten ja kunnossapidon tärkeydestä, Lahti Aqua Oy:n water safety plan -riskitarkastelun (WSP) vedenottamoiden pohjaveden muodostumisaluekohtainen päivitys sekä vuonna 2024 aloitetun vanhojen maa-aineksen ottoaikkojen määrän, sijaintien ja ennallistamistarpeiden kartoitus ja tiedotus. Vuodelle 2026 aikataulutettuja toimenpiteitä ovat mm. pohjavesien yhteistarkkailun laajentamisen suunnittelu ennen uuden toimintakauden kilpailutuksen aloittamista, vesilain mukaisten suoja-alueiden muodostamisen tarpeen määrittäminen vedenottamoille, öljysäiliötarkastuskehotusten lähettäminen kiinteistönomistajille.

6.9 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain valvontaa tehtiin vuonna 2025 valitusten ja yhteydenottojen perusteella. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueajaukset päivitettiin kaupunkiympäristölautakunnan päätöksellä marraskuussa 2025.

Vuonna 2026 vesihuoltolain valvontaa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella tehostetaan, minkä ansiosta valvonta muuttuu aiempaa järjestelmällisemmäksi. Ensi vaiheessa valvonta kohdistetaan niihin asuinkiinteistöihin, jotka sijaitsevat taajamassa ja pohjavesialueella. Vuoden 2026 aikana on tarkoitus postittaa useita kymmeniä kehotuskirjeitä asuinkiinteistöjen liittämiseksi vesihuoltoverkoston.